

10

11

Obr. 10. *Bělá pod Bezdězem (okr. Mladá Boleslav), kostel Povýšení sv. Kříže. Velikonoční klapačka s rozšiřující se ozvučnou skříňí. Foto: Petr Vácha, 2009.*

Obr. 11. *Šaratic (okr. Vyškov), kostel sv. Mikuláše. Novodobá velikonoční klapačka s řehačkou poháněná elektromotorem. Foto: Petr Vácha, 2012.*

kými dvojramennými pákami, které stlačovaly páky kladiv a tak je nadzvedávaly.

V kostele sv. Mikuláše v Šaraticích (okr. Vyškov) je instalována kombinovaná klapačka s řehačkou poháněná elektromotorem přes dvě kola s klínovými řemeny (převod na pomalo). Je to zatím jediný zjištěný případ, kdy byla lidská síla při ovládání řehačky či klapačky nahrazena elektrickým pohonem.

Při dokumentaci kampanologických památek je třeba zaznamenávat i tyto náhražky zvonů, které by také měly pokud možno zůstat zachovány v objektech, kde sloužily. Některé z nich představují zajímavá a nápaditá technická řešení. Pokud tato díla nebudou dokumentována, hrozí nebezpečí, že při úklidech ve věžích nenávratně zmizí cenné kulturněhistorické doklady – víme ostatně, že se tak už mnohde děje.

Petr VÁCHA

Z činnosti Metodického centra zahradní kultury v Kroměříži

Metodické centrum zahradní kultury (dále také MCZK) bylo zřízeno při územním odborném pracovišti Národního památkového ústavu v Kroměříži a představuje multioborové centrum pro oblast péče o historické zahrady a parky v České republice. Aktivita centra se zaměřují na odbornou, ale i na laickou veřejnost.

Centrum vzniklo v roce 2015 v návaznosti na projekt *Národního centra zahradní kultury v Kroměříži* spolufinancovaného z fondů Evropské unie. Náplní projektu byla především vzorová památková obnova vybraných částí Květné a Podzámecké zahrady v Kroměříži. Zkušenosti získané v rámci realizace tohoto projektu metodické centrum zpřístupňuje široké veřejnosti a snaží se je dále rozšiřovat a prohlubovat.

Metodická činnost

Metodická činnost centra spočívá jak v metodické pomoci správcům jednotlivých památek zahradního umění, tak ve vydávání vlastních metodik, případně ve spolupráci na vzniku metodik s tématem zahradní kultury v rámci výzkumných projektů. Část těchto metodik byla certifikována Ministerstvem kultury ČR.

Za čtyřletou existenci centra bylo vydáno dvanáct metodických materiálů věnovaných péči o památky zahradního umění a edukaci. Zatím posledním titulem, realizovaným ve spolupráci s odborem edukace a dalšího vzdělávání Národního památkového ústavu, generálního ředitelství (dále GnŘ) v Praze, je publikace *Památková edukace v historických zahradách a parcích: Příklady dobré praxe*.¹ Představuje čtenáři příklady dobré praxe formou strukturovaných záznamů edukačních programů. Všechny uvedené programy byly realizovány na památkách ve správě Národního památkového ústavu (dále NPÚ), zejména pak v kroměřížských zahradách. Zkušenosti popsané v této metodice těží ještě z výsledků projektu NAKI *Památky nás baví* a z lektorské činnosti pracovníků MCZK. Lze zde nalézt i prezentaci práce lektorů v Českém Krumlově a Kráském Dvoře. Programy jsou na základě zkušeností rozděleny do šesti oddílů podle cílových skupin, které navštěvují památky zahradního umění nejčastěji, ať už v rámci formálního či neformálního vzdělávání. Nejpočetnější jsou zastoupeny programy pro žáky prvního stupně základních škol. Představené programy je možné do jisté míry převést i do jiných historických zahrad a parků, případně se čtenáři mohou jen inspirovat a vytvořit originální verzi nebo vlastní nový program. Pro rok 2019 je zpracovávána metodika s tématem použití cibulovin v památkách zahradního umění.

Metodiky vydané MCZK je možné objednat v tištěné podobě na e-shopu NPÚ. Dále jsou ve formátu PDF dostupné na stránkách metodického centra www.nczk.cz v sekci pro odborníky. Zde jsou umístěny také další metodické materiály týkající se problematiky památek

zahradního umění a kulturní krajiny vydané jinými subjekty.

V uplynulých letech probíhalo ověřování funkčnosti vybraných metodických postupů, zvláště metodiky pro identifikaci hodnot,² která je cenným podkladem pro další práci na zpřesnění evidence památek zahradního umění. Přináší totiž metodu, jak objektivně pojmenovat, co je v dané památce cenné a proč. Jako významný modelový objekt v tomto případě slouží krajinářský park v Kynžvartě, kde na již zpracovanou identifikaci hodnot³ v uplynulém roce navázal další podklad, a to plán péče. Vzhledem ke složitějším vztahům, kdy část péče o park spadá pod správu zámku a za větší část je zodpovědný golfový klub, je takovýto podklad nezbytný pro to, aby nedocházelo k narušování hodnot parku nedostatečnou údržbou. Zároveň byla odbornými pracovníky centra (Ing. Michaela Letá) zpracována identifikace hodnot vily Stiassni v Brně tak, aby bylo opět možné nastavit efektivní systém údržby. Dále zde byla provedena analýza citlivosti zahrady⁴ směrem k návštěvníckému provozu. Došlo k identifikaci ploch, které mohou být ohroženy intenzivním užíváním. V současné době probíhá zpracování identifikace hodnot pro krajinářský park v Horšovském Týně, která by měla sloužit jako vstupní podklad pro vytyčení zásad pro přípravu obnovy parku. Dalším modelovým objektem je zahradní a parkový areál v Uherčicích, u něhož před několika lety proběhla částečná obnova. Unikátnost areálu tkví v propojení částí zahrady z dob renesance a baroka i krajinářského parku. Při obnově došlo k založení květnatých luk, jejichž estetická kvalita se po několika málo letech výrazně snížila. Ve spolupráci s externími spolupracovníky, autory metodických publikací centra, je hledána cesta, jak kvalitu tohoto vegetačního prvku opět zvýšit.⁵ V roce 2019 by měla být pracovníky centra zpracována identifikace hodnot pro zámeckou zahradu v Rájci nad Svitavou.

■ Poznámky

1 Hana Havlůjová – Petr Hudec, *Památková edukace v historických zahradách a parcích: Příklady dobré praxe*, Praha 2018.

2 Jiří Olšan – Lenka Křesadlová – Marek Ehrlich, *Metodika identifikace hodnot památek zahradního umění*, Praha 2015. Publikace získala certifikát Ministerstva kultury ČR č. 122.

3 Lenka Křesadlová, *Identifikace hodnot památek zahradního umění – park u zámku Kynžvart*, 2017 (interní materiál NPÚ, nepublikováno).

4 Lenka Křesadlová – Jiří Olšan – Marek Ehrlich, *Management plán ochrany památkových hodnot památek zahradního umění*, Praha 2015. Publikace získala certifikát Ministerstva kultury ČR č. 121.

5 Marie Straková et al., *Travníky a květnaté louky v památkách zahradního umění*, Praha 2015.

1

2

Další odborná činnost

V průběhu roku 2018 se centrum podílelo na množství akcí pro odbornou veřejnost, ať už v pozici pořadatele, nebo spolupracujícího subjektu.

V dubnu 2018 se uskutečnilo pracovní setkání ORFIAN určené pro zahradníky a specialisty na památky zahradního umění NPÚ. Tento ročník probíhal v severovýchodních Čechách pod patronátem NPÚ, územního odborného pracoviště v Josefově, jeho účelem se stalo zvýšení kvalifikace účastníků zvláště v souvislosti se záchranou oranžerií, skleníků či fíkoven. Program začínal na Kuksu a Žirči, pokračoval přes Ratibořice, obnovenou oranžerii v polské Ksiazi do Broumova a poslední den zakončil v Opočně, Rychnově nad Kněžnou a v Neratově. Výjezdní setkání bylo spojené nejen s prohlídkami samotných objektů, ale i s výměnou zkušeností a přednáškami jednotlivých účastníků, včetně pracovníků MCZK. Další setkání proběhne v srpnu 2019 v Praze. Specialisté na památky zahradního umění se dále setkají v dubnu na územním odborném pracovišti v Pardubicích, aby řešili aktuální problémy své agendy a pod vedením Ing. Věry Veselovské navštívili nejceněnější zahrady Pardubického kraje. Do tohoto kraje směřovala v loňském roce také jedna z odborných exkurzí metodického centra, zaměřená na studium kulturní krajiny Národního hřebčína v Kladru-bech nad Labem. Průvodkyní byla opět Ing. Veselovská.

V červnu 2018 centrum pořádalo ve spolupráci s Klubem UNESCO Kroměříž odbornou konferenci *Historické zahrady Kroměříž 2018*. Jejím tématem byly *Byliny v památkách zahradního umění*. První den konference patřil přednáškám týkajícím se bylin, a to ze všech možných úhlů pohledu. Jednotlivé příspěvky představily širokou škálu možného použití bylin v památkách zahradního umění, od květnatých luk přes smíšené a sbírkové trvalkové záhony až po ornamentální letničkové výsadby. Druhý den konference proběhla exkurze do vzorově obnoveného prvorepubli-

vého městského parku Michalov v Přerově s výkladem o jeho historii a způsobu použití bylin. Následně byl vydán sborník příspěvků. Konference se koná každé dva roky. Ta příští by se v roce 2020 měla tematicky věnovat archeologickým průzkumům v památkách zahradního umění.

Poslední červnový víkend proběhla již tradiční *Slavnost růží* ve Veltrusech. Pracovníci centra na této akci spolupracují jako garanti a realizátoři doprovodného programu k výstavě růží. Pro ročník 2018 vytvořili sérii šesti posterů, které návštěvníkům přiblížily jednotlivé pěstitelské skupiny růží a jejich kulturní historii. Po oba dny, stejně jako při minulém ročníku, probíhaly odborné přednášky vážící se k tématu růží nebo zahradní kultury obecně: *Růže v dějinách zahradního umění*, *Nejdůležitější choroby a škůdci růží* či *Archeologický výzkum památek zahradního umění*. Na rok 2019 jsou opět připravovány přednášky a další informační poster.

V září se uskutečnilo na loveckém záměčku Kladská v západních Čechách třetí pracovní setkání pracovníků Národního památkového ústavu a Agentury ochrany přírody a krajiny České republiky. Tentokrát se program zaměřil na překryv kompetencí památkové péče a ochrany přírody, ale také na lázeňskou a montánní krajinu. Setkání bylo příležitostí k diskusi o rozdílném pohledu na schvalování změn v územích, kde se cíle obou organizací mohou střetnout, a o sladění postupu dvou veřejných zájmů. Zároveň se druhý den naskytl možnost vést diskusi přímo v terénu, při prohlídce záměckého parku v Kynžvartu. Vzhledem k tomu, že se jedná o jeden z modelových objektů pro ověřování metodik MCZK, prohlídku vedla Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D. Zaměřila se na prezentaci problematiky použití cizokrajných dřevin v parcích z pohledu ochrannářského a z pohledu památkářského.

Na začátku října organizovala Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu ve spolupráci s MCZK v Kroměříži seminář na téma *Mlat, biomlat a mineral-*

Obr. 1. Odborná konference v Kroměříži na téma *Byliny v památkách zahradního umění*, příspěvek Ing. Jiřího Olšana. Foto: Petra Zelinková, 2018.

Obr. 2. Slavnosti růží ve Veltrusech. Foto: Lenka Křesadlová, 2018.

beton, pojmy, normy a limity použití. Účastníci získali základní informace o realizaci ploch z nestmeleného kameniva i o samotné přípravě projektu a platné legislativě.

Nedlouho poté centrum uspořádalo na Sychrově společně se zdejší územní památkovou správou odborné setkání zahradníků, tentokrát na téma *Karanténní choroby a škůdci okrasných dřevin*. Zde byly představeny největší hrozby ze strany chorob a škůdců, které okrasné dřeviny aktuálně ohrožují, současně s těmi, které se do našich zahrad teprve blíží. Zahradníci byli seznámeni se způsoby, jak těmto nebezpečím co nejefektivněji čelit, a se stavem současné legislativy k tomuto tématu. Podobnou náplň mělo setkání zámeckých zahradníků konané již 7.–8. února 2018 v Květné zahradě. Zde však byla hlavním předmětem prezentací problematika ochrany zimozrázu (*Buxus*), který je v současné době vystaven tlaku velmi agresivních škůdců a chorob. I na této akci se MCZK organizačně podílelo.

Otázkou chorob a škůdců se MCZK zabývá kontinuálně již od doby svého vzniku. Na stránkách centra, v sekci pro odborníky, se tak v současnosti nachází databáze chorob a škůdců okrasných dřevin, kde je možné na základě několika vstupních údajů (napadený druh, napadená část rostliny) dohledat konkrétního škůdce/chorobu. Pro každou položku je uvedeno, jak daný škůdce/choroba vypadá, kdy a kde se vyskytuje, jaké vyvolává příznaky a kde. Popis je doplněn fotodokumentací a vhodnými odkazy na další zdroje. Ve chvíli, kdy je škůdce identifikován, přichází na řadu jeho eliminace, proto je specifikován také způsob šíření,

3

Obr. 3. Prohlídka zahrady ve Schwetzingenu vedená prof. Dr. Hartmutem Trollem, specialistou na PAZU v Bádensku-Württembersku. Foto: Lenka Křesadlová, 2018.

Obr. 4. Průběh obnovy barokní zahrady ve Schloss Hofu v Rakousku. Foto: Lenka Křesadlová, 2018.

4

rozmnožovací cyklus a s ním související možné způsoby ochrany. V roce 2018 se tato databáze rozšířila o dalších 18 druhů hub a 15 druhů hmyzu. Centrum má také navázanou spolupráci s externími specialisty, na něž je možné se obrátit v případě řešení akutního problému v některé ze zahrad ve správě NPÚ.

Vzhledem k tomu, že MCZK sídlí ve vstupní budově Květné zahrady v Kroměříži, slouží tato zahrada jako modelový objekt pro sledování vývoje různých vegetačních prvků. V Edukační zahradě je kontinuálně sledován vývoj různých směrů cibulovin, strojně vysazených do trávníku, stejně jako vývoj trvalkových záhonů v Holandské zahradě. V případě květnatých luk je již po několika letech prováděn jejich fytoocenologický průzkum a hodnocení.

Zahraniční prezentace a akce

Metodické centrum se snaží prezentovat svou činnost i v zahraničí. V tomto směru je třeba zmínit příspěvek Ing. Lenky Křesadlové, Ph.D., a Mgr. Jiřího Janáka přednesený v roce 2017 na podzimním setkání NPÚ a slovenského Pamiatkového úradu. Přednáška věnovaná aplikaci památkových metodik byla následně přetavena ve dva odborné články pro slovenské odborné časopisy.

Na tuto aktivitu navázala v roce 2018 další na Slovensku realizovaná přednáška, tentokrát na konferenci *Ako sprístupňovať hodnoty zeleného dedičstva, moderné formy interpretácie a prezentácie pamiatok záhradného umenia a architektúry* Národného Trustu, konané při příležitosti desátého výročí pořádání Víkendu otvo-

řených parkov a záhrad. Lektorka metodického centra Ing. Hana Poková zde představila edukační programy a metodiky vydané MCZK v příspěvku *Způsoby prezentace a edukačního využití památek zahradního umění*.

Centrum, zvláště v souvislosti s jeho edukačními aktivitami, dále představila v říjnu Ing. Michaela Letá na mezinárodním setkání Rady Evropy o krajině a vzdělávání v italské Tropei. Příspěvek *Vzdělávání v krajině: pro ten čas, který jsi své růži věnoval* shrnul vývoj tohoto typu edukace v České republice a zdůraznil přínos MCZK jako iniciátora množství vzdělávacích programů v památkách zahradního umění pro široké spektrum návštěvníků. Byly představeny konkrétní programy, které se v současnosti realizují v kroměřížských zahradách, stejně jako obecné principy, na jejichž základě programy vznikají v souvislosti se specifickými požadavky různých cílových skupin návštěvníků.

MCZK již tradičně realizuje odborné zahraniční exkurze. Ty přinášejí účastníkům příležitost ke studiu významných památek zahradní kultury a zároveň možnost získat nové poznatky a inspiraci jak v případě používaných zahradnických technologií či způsobů obnovy zahrad, tak v oblasti edukačních programů a pomůcek.

V roce 2018 exkurze směřovala do zahrad v oblasti Bádenska-Württemberska (Německo). Její účastníci navštívili zahrady ve Weikersheimu, Heidelbergu, Schwetzingenu, Ludwigsburgu, Ansbachu a klášter v Eberbachu. Ve všech případech se jednalo o hodnotné objekty, které ovlivňovaly vývoj zahradní kultury v Evropě. Nabyté zkušenosti byly předány dalším pracovníkům NPÚ i laické veřejnosti formou několika přednášek a prezentací.

Dalším navštíveným objektem byl v roce 2018 rakouský Schloss Hof, kde právě probíhala další etapa obnovy původně barokní zahrady. Cílem návštěvy však bylo především konzultovat s rakouskými kolegy způsoby ochrany již výše zmíněného buxusu před choro-

bami a škůdci, případně jeho náhradu jiným rostlinným druhem. Po objektu byli účastníci exkurze provedeni Mgr. Katrin Harter, která prezentovala detailní informace o obnově zahrady, a hlavním zahradníkem, s nímž bylo možné diskutovat problematiku specifické péče o zahradu.

Vzhledem k tomu, že značnou část činnosti centra tvoří edukační aktivity, byla návštěva Schloss Hofu také příležitostí, jak získat nové nápady na programy a edukační pomůcky. V zámeckém areálu je nabízeno množství edukačních aktivit pro děti i dospělé. Celý areál je protkáán sítí herních aktivit, na zámku se pravidelně pořádají různé výstavy, nejen historického, ale v době návštěvy třeba i environmentálního rázu. Další zastávkou v rámci exkurze se stalo Neugebäude u Vídně, kde bylo na ploše bývalé renesanční zahrady v nedávné době zřízeno rozsáhlé dětské hřiště a další odpočinkové plochy ryze soudobého tvarosloví. Tedy naprostý opak přístupu ve Schloss Hofu, kde je zahrada obnovována do původní barokní podoby.

V letošním roce by měli pracovníci centra Schloss Hof opět navštívit, a to v jarním období, kdy v zahradě vykvétají tisíce cibulovin. O možnostech použití cibulovin v historických zahradách a parcích je nyní v centru zpracováván nový metodický materiál. Použití cibulovin by mělo být mapováno i na další plánované jednodenní zahraniční odborné exkurzi ve Vídně. Vícedenní exkurze by měla směřovat na hranice mezi Německem a Polskem. Bude zaměřena na studium parkových areálů založených knížetem Hermannem von Pückler-Muskau. V Polsku by měly být cílem letní sídla členů pruského dvora a jejich parkové areály, které v posledních letech prošly obnovou.

Edukační činnost

„Vycházíme z přesvědčení, že movité i nemovité kulturní dědictví, ať už nás obklopuje v podobě kulturní krajiny, historických sídel, archeologických památek

5

6

Obr. 5. *Komentovaná prohlídka krajinářského parku v Kynžvartu na setkání pracovníků NPÚ a AOPK. Foto: Jiří Janáček, 2018.*

Obr. 6. *Program pro rodiny s dětmi během barokních slavností Hortus magicus v Květné zahradě v Kroměříži. Foto: Tomáš Vrtal, 2018.*

nebo rozmanitých artefaktů, může být zdrojem inspirativních vzdělávacích příležitostí pro všechny generace.⁶

NPÚ, územní odborné pracoviště v Kroměříži, nabízí edukační programy v zahradách již od roku 2012. Pro dospělé návštěvníky jsou určeny komentované prohlídky. Ve stálé nabídce metodického centra je řada edukačních programů pro školní kolektivy, jiné jsou tvořeny na míru školním třídám, které vyhledávají služby centra pravidelně a chodí do zahrad nebo na zámeček každý měsíc. Pro tyto případy jsou sestavovány stále nové a nové edukační programy. Žáci získají informace nejen o historii památek, ale také si procvičí své znalosti z oblasti vlastivědy, matematiky, přírodopisu, fyziky apod.

Mezi nejoblíbenější stálé programy kroměřížských zahrad v současnosti patří následující:

Zahrada je hra je program vhodný pro mateřské školy. Procházka zahradou v doprovodu lektora má mnoho zastavení, na kterých se děti dozvědí, jakými změnami prochází zahrada a její rostliny během celého roku i jaké práce udržují zahradu krásnou. Děti zapojují všechny své smysly, poznají přírodniny, změří si šířku kmene stromu a nakonec si zasadí a odnesou domů svoji rostlinku. Lektori jsou pro umocnění zážitku převlečeni za zahradníky. Cílem tohoto programu je uvědomění si svého vztahu k přírodě, rozlišování ročních období a toho, co přináší jejich střídání. Děti se naučí rozlišit užitkovou a okrasnou zahradu a poznají činnosti spojené s údržbou obou zahrad.

Příběh Květné zahrady/Podzámekské zahrady je program vhodný pro základní i střední školy. Žáci a studenti se ponoří do historie a příběhu Květné/Podzámekské zahrady, seznámí se s historií a významem unikátní památky UNESCO. Cílem programu je, aby se naučili rozlišovat, z čeho se zahrada skládá a jaké činnosti ji udržují v chodu. Uvědomí si historické souvislosti mezi vznikem zahrady a regionálními a světovými dějinami.

Zachraňte Narcise je program vhodný pro mateřské a základní školy. Probíhá v prostorech Arcibiskupského zámku v sale terrene, kterou děti poznávají skrze vyprávění, hry, dramatizaci a kreslení. Program je zaměřen na příběh sochy mytologické postavy Narcise, který se utrápil z nešťastné lásky k sobě samému. V rámci dramatizace jeho příběhu se děti Narcisovi snaží pomoci a formovat tak správný žebříček hodnot.

V době letních prázdnin se nabídka edukačních programů centra proměňuje. Školní výlety vystřídají rodiče s dětmi na aktivních dovolených. Centrum pro ně nabízí v pondělí a v pátek vždy od 11.00 a 14.00 hodin pravidelné programy nazvané *Salala* a *Hravá Květná zahrada*. Program *Salala* probíhá v prostorách sály tereny na zámku a účastníci zažijí nevšední prohlídku těchto prostor skrze hry, hudbu, vyprávění a nezapomenutelné zážitky. *Hravá Květná zahrada* zahrnuje netradiční prohlídku zahrady. V roce 2019 bude nově nabízen střední program v zahradním pavilonu – Rotundě.

Speciální edukační programy jsou realizovány také v rámci větších kulturních akcí. Výstava kamélií na jaře 2018 nazvaná *Kamélie dell'Arte* vnesla do zahrady ducha italské komedie. V něm se nesl i edukační program ve skleníku plném kvetoucích rostlin. Po dva víkendy si zde rodiny s dětmi mohly užít společné odpoledne. Pro nejmladší děti byla připravena dílnička. Starší děti mohly skládat origami ve tvaru kaméliíové-

ho květu a vytvořit tak květinu pro Kolombínu. Každou neděli pak probíhaly komentované prohlídky výstavy. Obdobnou náplň měl také doprovodný program letošní výstavy kamélií zaměřené na čínskou kulturu, konkrétně pět základních živlů (prvků).

Již tradičně MCZK zajišťuje edukační programy a speciální komentované prohlídky také v rámci Víkendů otevřených zahrad nebo barokního festivalu Hortus Magicus. Jeho pátý ročník se uskutečnil ve dnech 9.–12. srpna 2018 v prostorách Květné zahrady. Edukační program ve formě řady zastavení nabízel možnost vyzkoušet si, co vše lze zažít v zahradě. Protože *zahrada zpívá* – děti zpívaly a hrály na nástroje imitující například ptačí zpěv; *zahrada maluje, tančí, chutná* – každý si mohl vyzkoušet, že i plevel či okrasné květiny se dají jíst nebo z nich lze namíchat salát; *zahrada voní, baví, čaruje, roste* – každý, kdo chtěl, si zde mohl zasadit svou vlastní rostlinku a odnést si ji v květináči domů.

Tradiční přednáškový cyklus *Zahradní kultura* v souvislostech nabídl v roce 2018 deset populárně naučných přednášek, které se konaly vždy každý první čtvrtek v měsíci: *Zahradní umění první republiky*, *Kouzlo barokních zahrad*, *Exotická krása v Květné zahradě*, *Tradice japonské moderní zahrady*, *Čeští zahradníci jako cestovatelé*, *Genius loci: Anglická zahradní kultura v 18. století*, *Raně barokní Kroměříž ve světle nových zjištění*, *Staré a krajové odrůdy ovoce na Kroměřížsku*, *Zahrady vybraných moravských klášterů*, *Stromy Svo-*

■ Poznámky

6 Hana Havlůjová – Petr Hudec – Martina Indrová et al., *Památky nás baví 1. Objevujeme kulturní dědictví s předškoláky a žáky prvního stupně základních škol. Metodika tvorby, realizace a hodnocení kvality edukačních programů v oblasti péče o kulturní dědictví pro primární vzdělávání*, Praha 2015, s. 8.

7

8

Obr. 7. Putovní výstava ke stému výročí naší republiky *Příběhy stromů, Stromy Republiky Zlínského kraje* v Palácovém skleníku Květné zahrady. Foto: Petra Zelinková, 2018.

Obr. 8. Slavnostní premiéra filmového dokumentu *Květná zahrada rukama zahradníků*. Foto: Petra Zelinková, 2018.

body a Republiky Zlínského kraje. Pro letošní rok je připraveno dalších devět přednášek s tématy: *Květinový záhon včera a dnes, Zámecké zahrady Bádenska-Württemberska, Krása japonských zahrad II, Zahradníci Clam-Gallasů, Strakonice nová Mekka zahradníků, Krajina koní – komponovaná krajina Kladub nad Labem, Velké hospodářské výstavy v Květné zahradě v Kroměříži, Čínské myšlení a teorie pěti přírodních prvků.*

Pracovníci centra, především Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., realizují řadu přednášek týkajících se zahradní kultury i mimo prostory centra. V roce 2018 se jednalo o 18 přednášek pro laickou i odbornou veřejnost, které zazněly na řadě seminářů a konferencí. Centrum také zpracovává texty průvodců po historických zahradách a kapitoly o památkách zahradního umění do populárně naučných knih – dosud se jednalo o Jaroměřice nad Rokytnou, Vyškov na Moravě či Rájec nad Svitavou.

V roce 2018 MCZK uspořádalo také několik výstav. Od června do konce září bylo možné ve velkém skleníku Květné zahrady spatřit výstavu starých plánů nazvanou *Klenoty zahradního umění*. Návštěvníkům přiblížila historickou plánovou dokumentaci tří důležitých objektů zahradního umění, a to Lednicko-valtického areálu a parku v Červeném dvoře a Českém Krumlově. Výstava vznikla v rámci projektu NAKI a byla centru zapůjčena Národním zemědělským muzeem.

Další výstava, kterou mohli návštěvníci Květné za-

hrady shlédnout, byla tematicky zaměřena na sté výročí naší republiky: *Příběhy stromů, Stromy Republiky Zlínského kraje*. V Kroměříži výstava v červnu svou pouť pouze začínala a každý následující měsíc byla prezentována v jiném městě Zlínského kraje. Její pouť pokračuje i v roce 2019. Hlavními aktéry výstavy nebyly pouze pamětní stromy nalezené fyzicky v rámci terénních průzkumů metodického centra, ale také příběhy z kronik a starých fotografií. Hlavní autorka výstavy Ing. Lenka Křesadlová, Ph.D., sepsala také katalog, který by měl vyjít tiskem v roce 2019.

Za finančního přispění ministerstva kultury a za spolupráce MCZK, odboru edukace a dalšího vzdělávání NPÚ a manželů Müllerových ze Studia Velehrad v Olomouci vznikl v roce 2017 dokumentární film o Květné zahradě a jejích zahradnících, který měl slavnostní premiéru na počátku roku 2018. Vzhledem k množství zahraničních návštěvníků, kteří do zahrady zavítají, nechalo metodické centrum zpracovat německou a anglickou verzi dokumentu. Po dokončení výroby originálních DVD v roce 2019 bude možné atraktivní formou prezentovat naše zahradní umění i v zahraničí. Dokument *Květná zahrada rukama zahradníků* na pozadí měnícího se roku přibližuje život v zahradě, průběh zahradnických prací nutných k tomu, aby zahrada správně fungovala. Mohl by se stát také zajímavou edukační pomůckou pro různé typy škol. Snímek je promítán veřejnosti při různých akcích, jako jsou Víkend otevřených zahrad, Hortus Magicus, výstava kamélie aj.

Ne všechny akce se konají pouze v Kroměříži. V dubnu 2018 pracovníci odboru edukace a dalšího vzdělávání GnŘ realizovali pilotní edukační programy pro děti z mateřských a základních škol v kynžvartském zámeckém parku. Záměrem státního zámku Kynžvart bylo především vytvoření stabilní nabídky pro děti z ozdravných pobyků v lázních Kynžvart. Pro rozšíření edukačních aktivit vydalo MCZK pracovní list nabí-

zející zábavnou cestu parkem zámku Kynžvart, plnou zajímavostí a úkolů. Jeho návrh včetně ilustrací vytvořili Mgr. Petr Hudec a Mgr. Marie Heczeko.

Metodické centrum se rovněž snaží průběžně zvyšovat kvalifikaci svých lektorů. Proto je pro ně a kolegy z odboru edukace a dalšího vzdělávání GnŘ každoročně pořádán workshop na různá aktuální témata. V roce 2018 byl věnován storytellingu. Ten napomáhá zkvalitnění ústního projevu a interpretace nejrůznějších témat, a proto jej lze uplatnit jak v práci lektorů s dětmi, tak s dospělými v rámci komentovaných prohlídek. Devizou těchto praktických seminářů je především práce v malém kolektivu přímo v zahradě.

Aby byly splněny podmínky udržitelnosti projektu, mělo by se aktivit metodického centra ročně zúčastnit přes 12 000 frekventantů. V roce 2018 se lektori MCZK věnovali více jak 3 000 dětem z různých stupňů škol, po kroměřížských zahradách provedli 4 000 dospělých a přes 6 000 zájemců se zúčastnilo letních programů a edukačních aktivit v rámci větších kulturních akcí. Při této činnosti pomáhá metodickému centru i řada dobrovolníků, kterým bychom chtěli touto cestou poděkovat.

Michaela LETÁ; Kristina VALENTOVÁ